کفایت اجتماعی
کودکان با ناتوانی‌های یادگیری

مارگارت سیمرود-کلیکمن

ترجمه و تالیف

دکتر سعید رضایی

(عضو هیات علمی دانشگاه علامه طباطبائی)

انتشارات آوای نور

تهران-۱۳۹۳

سرشناسه	: سیمرود-کلیکمن، مارگارت Semrud-Clikeman, Margaret
عنوان و نام پدیدآور	: کفایت اجتماعی: کودکان با ناتوانی‌های یادگیری / مارگارت سیمرد-کلیکمن ؛ ترجمه و تالیف سعید رضایی.
مشخصات نشر	: تهران : آوای نور، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	: ۱۲۰ ص. ؛ ۵/۲۱×۵/۱۴ س‌م.
شابک	: ۹-۱۱۳-۳۰۹-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتاب حاضر ترجمه بخشی از کتاب " Social competence in children " است.
یادداشت	: کتابنامه: ۹۹-۱۲۰؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	: کودکان ناتوان در یادگیری
موضوع	: مهارت‌های اجتماعی در کودکان
موضوع	: روابط بین اشخاص
شناسه افزوده	: رضایی، سعید، ۱۳۵۷ -، مترجم
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۳ ۷ک۹س/LC۴۷۰۴
رده بندی دیویی	: ۳۷۱/۹

بسم الله الرحمن الرحیم

کفایت اجتماعی کودکان با ناتوانی‌های یادگیری

مارگارت سیمرود-کلیکمن

ترجمه و تالیف: دکتر سعید رضایی

چاپ دوم ۱۳۹۴

تیراژ: ۵۰۰ جلد

شابک: ۹-۱۱۳-۳۰۹-۶۰۰-۹۷۸

تهـــران: خیـابان انقلاب– خـیابان۱۲فروردین- خیابان وحید نظری– پلاک۹۹

تلـفـــن: ۶ – ۶۶۹۶۷۳۵۵ / نمـــابر: ۶۶۴۸۰۸۸۲

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

قیمت ۷۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

پیشگفتار مولف ۹
پیشگفتار مترجم ۱۳
فصل اول: تعریف ناتوانی یادگیری..... ۱۵
اختلال‌های همبود با ناتوانی‌های یادگیری ۲۰
مشکلات ارتباطی و ناتوانی‌های یادگیری ۲۴
کفایت اجتماعی و ناتوانی‌های یادگیری ۲۸
رشد و تحول در کودکان با ناتوانی‌های یادگیری ۳۲
ادراک اجتماعی و ناتوانی یادگیری ۳۶
کفایت اجتماعی و عملکرد تحصیلی ۴۲
کفایت اجتماعی و اتاق مرجع برای آموزش ویژه ۴۶
درمان کودکان با ناتوانی یادگیری ۵۰
خلاصه و جمع بندی ۵۵
فصل دوم: تعریف و تبیین ناتوانی یادگیری غیرکلامی..... ۵۹
ناتوانی یادگیری غیرکلامی، اختلال آسپرگر و اتیسم با عملکرد بالا ۶۴
مسائل و موضوعات مربوط به دوره رشد و تحول(کودکی) ۶۶
کارکردهای اجرایی و ناتوانی یادگیری ۷۰
مسائل و موضوعات مربوط به دوره نوجوانی ۷۳
نقش مغز در ناتوانی یادگیری غیرکلامی ۷۶
پردازش ادراکی در ناتوانی یادگیری غیرکلامی ۷۸
یکپارچه سازی دیداری و ناتوانی یادگیری غیرکلامی ۸۲
برنامه‌های مداخله‌ای برای ناتوانی یادگیری ۸۵
مداخله والدین ۸۷

برنامه مداخله مهارتهای ارتباطی ۹۹
برنامه مداخله آموزش کفایت اجتماعی ۹۱
خلاصه و جمع بندی ۹۶
منابع..... ۹۹

فهرست شکل ها

شکل ؛ ماهیت مشکلات ناتوانایی یادگیری غیرکلامی ۷۳

درباره مولف

خانم مارگارت سیمرود- کلیک من[1]، مدرک دکتری تخصصی (Ph.D) خود را از دانشگاه جرجیا در سال ۱۹۹۰ دریافت نمود. ایشان دوره انترنی و فلوشیپ فوق دکتری خود را در بیمارستان ایالتی ماساچوست دانشکده پزشکی دانشگاه هاروارد و فلوشیپ فوق دکتری علوم اعصاب را با مطالعه بر روی ساختار مغزی و عصب شناختی کودکان با اختلال نقص توجه/ بیش فعالی در بیمارستان عمومی مساچوست (MGM)[2] از ان‌ای اچ (NIH) دریافت نمود. پایان نامه دکتری ایشان برنده بهترین جایزه سال جامعه نارساخوانش اورتون شد. خانم سیمرود کلیکیمن، مولف چهار کتاب و مقالات بیشماری است و علاقمند است همچنان تحقیقاتش را در زمینه‌های شکل شناسی مغز و اختلال نقص توجه / بیش فعالی با استفاده از اسکن MRI ساختاری و کارکردی مغز ادامه دهد. ایشان در حال حاضر زمینه اختلال نقص توجه / بیش فعالی، سندروم کروموزوم ۱۸(۱۸q-syndrome) و ناتوایی یادگیری غیرکلامی پژوهش می‌کند. دکتر سیمرود کلیکمن به اتفاق دکتر پلیسکا[3] در UTHSCSA به خاطر بررسی تاثیرات درمان‌های دارویی بر کارکرد عصب -روانشناختی، برنده نشان درجه یک NIH شد. دکتر سیمرود -کلیکمن به همراه دانشجویانش به

---

[1]- MARGARET SEMRUD-CLIKEMAN
[2]- Massachusetts General Hospital
[3] - Plizska

طور پایلوت برنامه درمان توانـایی اجتمـاعی را بـا موفقیـت در UT انجـام داده است. همچنین دکتر سیمرود- کلیکمن برنده جایزه نخست مولفـان حرفه‌ای ۱۹۹۹ آکادمی ملی عصب روانشناختی بوده است. ایشان تاکنون بیش از پنج جلد کتـاب، ۳۰ عنـوان مقالـه و ۴۰ مـورد یادداشـت علمـی منتشر کرده است. دکتر سیمرود کلیکمن، در حـال حاضـر اسـتاد بخـش روانشناسی و روانپزشکی دانشگاه ایالتی میشیگان است.

پیشگفتار مولف

کتـاب حاضـر دربـاره توانـایی اجتمـاعی دانـش آمـوزان بـا نـاتوانی‌هـای یادگیری(کلامی و غیرکلامی، اطلاعات مفیدی را برای درمانگران بالینی و متخصصان تعلیم و تربیت فراهم مـی‌آورد. همچنـین منبـع خـوبی بـرای والدینی که درصدد یافتن پاسخی بـرای مشـکلات اجتمـاعی فرزندانشـان هستند. در این کتاب سعی کردم، با آوردن نمونه‌های موردی، کوشـش‌هـا و موفقیت‌های دانش آموزان با ناتوانی‌های یادگیری گوناگون را به تفصیل توضیح دهم. این توضیحاتی کـه در قالـب مثـال مـوردی ارائـه مـی‌دهـم ماحصل بیش ۳۰ سال تجربه کاری من بـا کودکـان بـا نارسـایی و بـدون نارسایی تحولی است. من معتقدم که این تجربیات می‌تواند برای خواننده در حل مشکلات کودکشان بویژه در ایجاد روابط و حفـظ رابطـه دوسـتی کمک کند. باعث خوشحالی من است که با بررسی آزمودنی‌های زیادی بـا اختلال‌های گوناگون، اطلاعات علمـی و یافتـه تجربـی هرچنـد انـدکی را درباره توانایی اجتماعی کودکان با اختلال‌هـای یـادگیری، در ایـن کتـاب فراهم آورده‌ام. مباحث این کتاب مبتنی بر نظربه هایی است کـه تصـریحا نشان می‌دهد که محیط(تربیت) در کنار آورده‌های زیستی(وراثت) نقش مهمی را در رشد و اکتساب مهارتهای اجتمـاعی دارد. مهـم اسـت بـدانیم قبل از اینکه، چگونه توانایی اجتماعی می‌تواند در کـودک دارای اخـتلال، مشکل ساز باشـد، چگـونگی تکـوین توانـایی اجتمـاعی در رونـد تحـولی

کودک، مورد توجه می‌باشد. علاوه‌براین در این کتاب درباره اعضای خانواده و متولیان امور مدرسه که سهم بسیار مهمی در تحول اجتماعی دارند، بحث شده است. اطلاعات این کتاب مبتنی بر یافته‌های تجربی معتبر و مشاهده‌های بالینی درباره تحول توانایی اجتماعی است که ممکن است در هیچ زمینه‌ای با این دقت بررسی نشده باشند. این کتاب درصدد است یک سری برنامه‌های مقدماتی برای درمانگران و روانشناسان مدرسه به منظور درک و تشخیص زمینه‌های نگرانی آنها و همینطور مرور اجمالی بر مداخلات درمانی ممکن را فراهم اورد.

در پایان باید بگویم که، نوشتن این کتاب به من کمک کرد که تا زمینه‌های پژوهشی برای مطالعات تجربی و آزمایشگاهی را که درآینده وجود دارند را بدانم و پیدا کنم. همچنین به من کمک کرد، اهمیت درک اجتماعی را در تحول کودک بهنجار و نتیجه موفقیت آمیز آن در زندگی بر کامیابی اجتماعی و هیجانی بدانم. کار کردن با کودکانی با چنین مشکلاتی و همچنین دیدن صدماتی که این مشکلات بر آنها و والدین شان داشت، دستاورد زیادی برای من داشت از جمله اینکه موجب شد که برنامه درمانی منحصر به فردی را برای هر یک از این اختلالها کشف و توسعه دهم و بتوانم به این تیپ کودکان کمک نمایم.

تالیف این کتاب گرچه خیلی آموزنده بود و چیزهای زیادی را به من یاد داد اما دشوار هم بود از این جهت که مجبور بودم از منابع مختلف پیشینه و مطالب علمی را جمع آوری نمایم و بعد آنها را برابر سازی کنم و به صورت اطلاعات کلی ارائه نمایم امیدوارم که توانسته باشم مطالب را خوب جمع بندی کرده باشم. در اینجا می‌خواهم نهایت سپاس خود را از

تمامی کودکانی که اجازه دادند در این پروژه با آنها کـار کـنم و شـرایطی فراهم کنند که از آنها بیشتر یاد بگیرم، تشکر می‌کنم و نیز از دانشجویانم که همراهم بودند به من فرصت دادند تا چیزهـایی را یادشـان بـدهم و از آنها یاد بگیرم و از همه مهمتر به خاطر تلاش‌های خستگی ناپذیرشـان در کار کردن با کودکان با نیازهای ویژه، صمیمانه قدردانی نمایم.

مارگارت سیمرود-کلیکمن

پیشگفتار مترجم

با توجه به اهمیت ارتباطات و تعاملات اجتماعی در روزگار کنونی و نیاز انسانها به تعاملات اجتماعی، یادگیری و اکتساب مهارتهای ارتباطات اجتماعی به اندازه نیازهای بیولوژیک ضروری هستند و از اینرو کتاب حاضر، برای کودکان با ناتوانی‌های یادگیری می‌تواند بسیار مفید و کاربردی باشد. اغلب کودکان با ناتوانی‌های یادگیری به جزء مشکلات در برخی از زمینه‌های یادگیری(مثل؛ خواندن، نوشتن و حساب کردن) مشکل یا مشکلات قابل ملاحظه‌ای از حیث شناختی و رفتاری ندارند با این حال ضعف تحصیلی و ناتوانی در پیشرفت گام به گام با همسالان و همکلاسی‌ها، مهارتهای ارتباطی و اجتماعی و به دنبال آن روابط و تعاملات اجتماعی آنها را تحت تاثیر خود قرار داده است و حتی در خیلی موارد منجر به طرد شدن آنها از سوی همسالان و انزوای اجتماعی را در پی داشته است. در این کتاب سعی شده اولا به طور بنیادی عوامل زمینه ساز و تجلی ساز مشکلات اجتماعی و کفایت اجتماعی کودکان با ناتوانی‌های یادگیری بررسی شود و بعد روش‌ها و راهنمایی‌های ارزنده برای کودکان، خانواده‌ها و معلمان کودکان با اختلال‌های یادگیری ارائه شده که مطمئنا به کارگیری آنها تاثیری سازنده بر بهبود مشکلات اجتماعی این کودکان خواهد گذاشت. این کتاب به طور تفصیلی در دو فصل جداگانه تالیف شده است. فصل اول؛ منحصرا مربوط به ناتوانی‌های یادگیری کلامی است و فصل دوم؛ به ناتوانی‌های یادگیری غیر کلامی پرداخته است. با عنایت به تازگی موضوع و محتوای کتاب و همچنین نیاز کودکان، والدین و معلمان برای کمک به دانش آموزان با ناتوانی‌های یادگیری به منظور جلوگیری از طرد اجتماعی و اشتیاق به تعاملات اجتماعی و ..، امیدوارم کتاب حاضر بتواند برای مخاطبان و علاقه مندان موثر واقع شده باشد.

سعید رضایی

تهران: مرداد ۱۳۹۳